

ONKI-projekti tuo ontologiat käyttöön sisällönkuvailussa

Sisällönkuvailun koulutuspäivä
erikoiskirjastoille
14.5.2014

Ontologiat

Ontologia

- Tunnisteet
- Koneluettavat suhteet
- Termeistä käsitteisiin
 - Monikielisyys
 - Linkittyvyys muualle
- Toteutus RDF:llä

Lyhyt johdatus RDF:ään

- RDF ei luo silloja

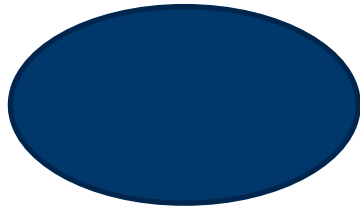
Lyhyt johdatus RDF:ään

- RDF ei luo silloja
- Resource Description Framework
- W3C:n standardi metadatan esitykseen ja vaihtoon webin yli
 - Resurssit yksilöidään URI-tunnisteilla
 - Eksplisiittinen koneluettava semantiikka

Lyhyt johdatus RDF:ään

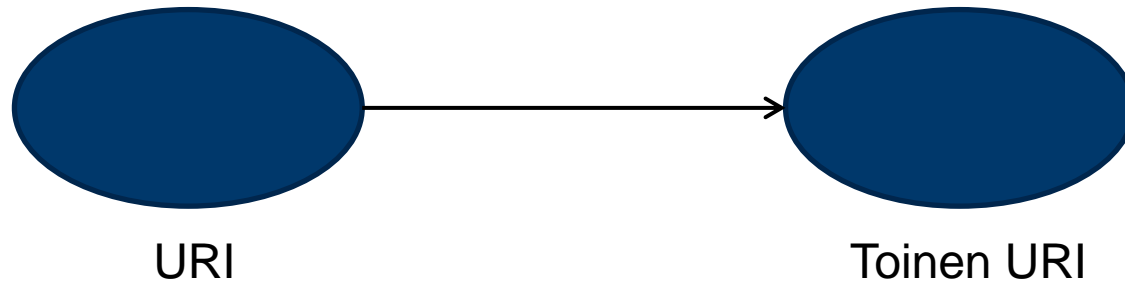
Resurssi

Lyhyt johdatus RDF:ään

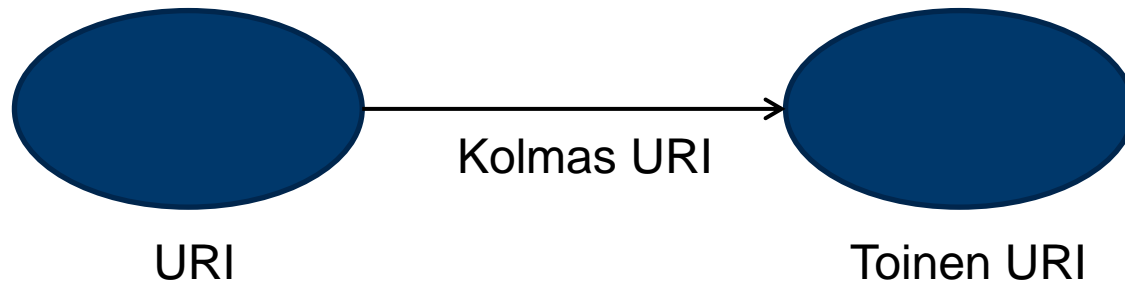

Yksilöivä tunniste = URI

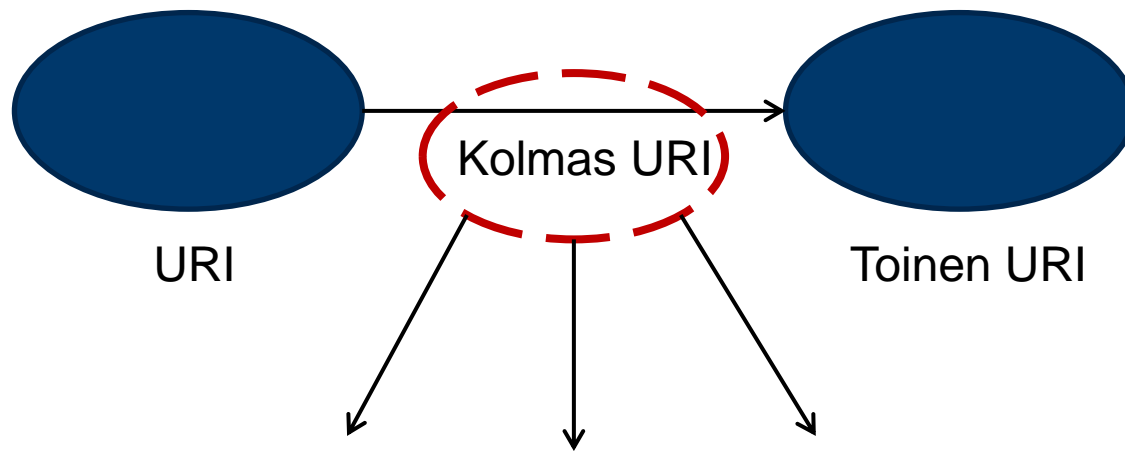
Lyhyt johdatus RDF:ään

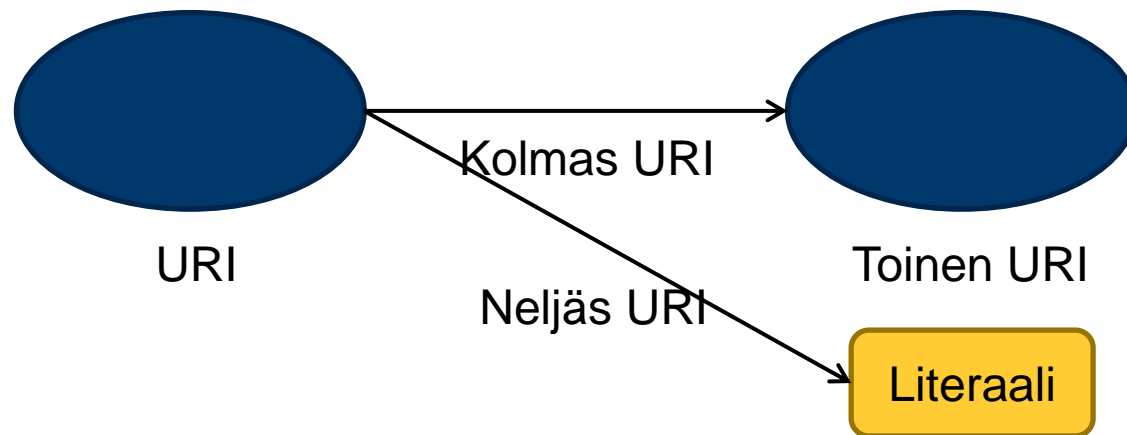
Lyhyt johdatus RDF:ään

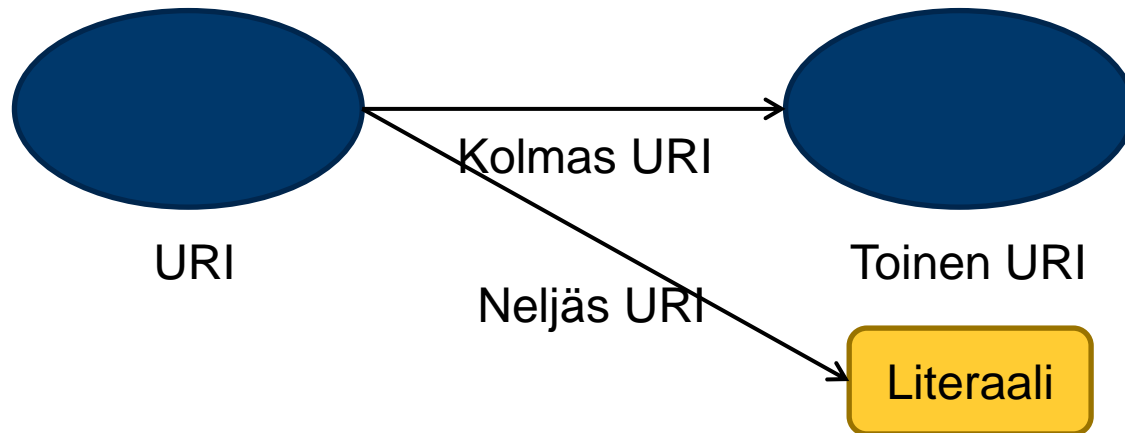
Lyhyt johdatus RDF:ään

Lyhyt johdatus RDF:ään

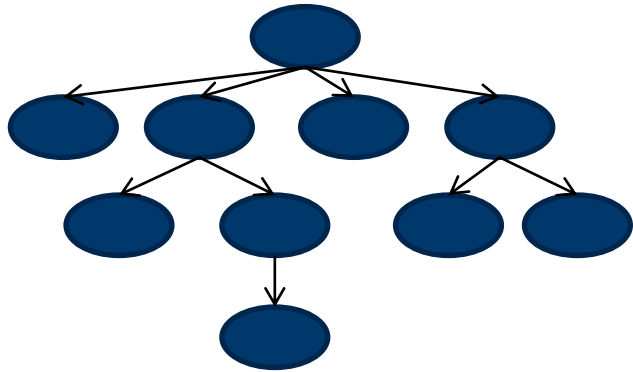

Lyhyt johdatus RDF:ään

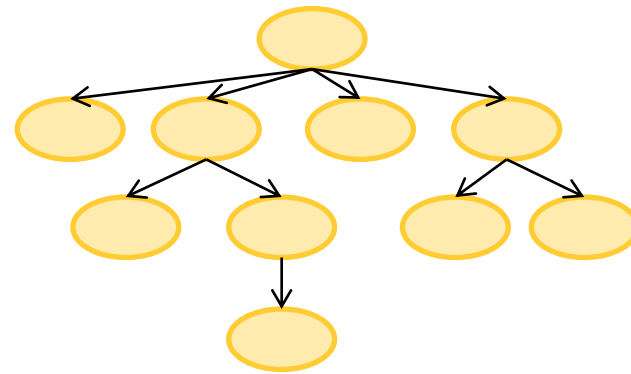
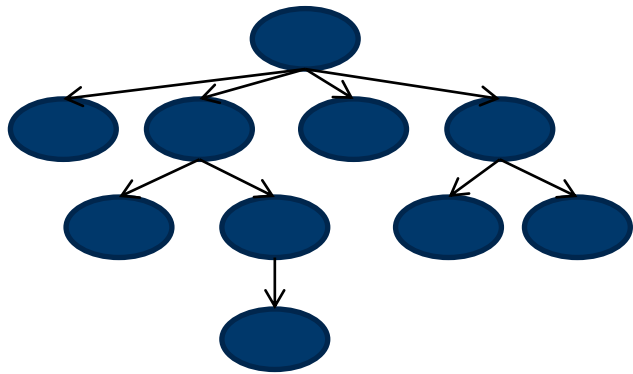
- Merkitykset luettavissa koneellisesti
 - Suhteille voidaan antaa päättelysääntöjä
 - = semantiikka

Ontologia

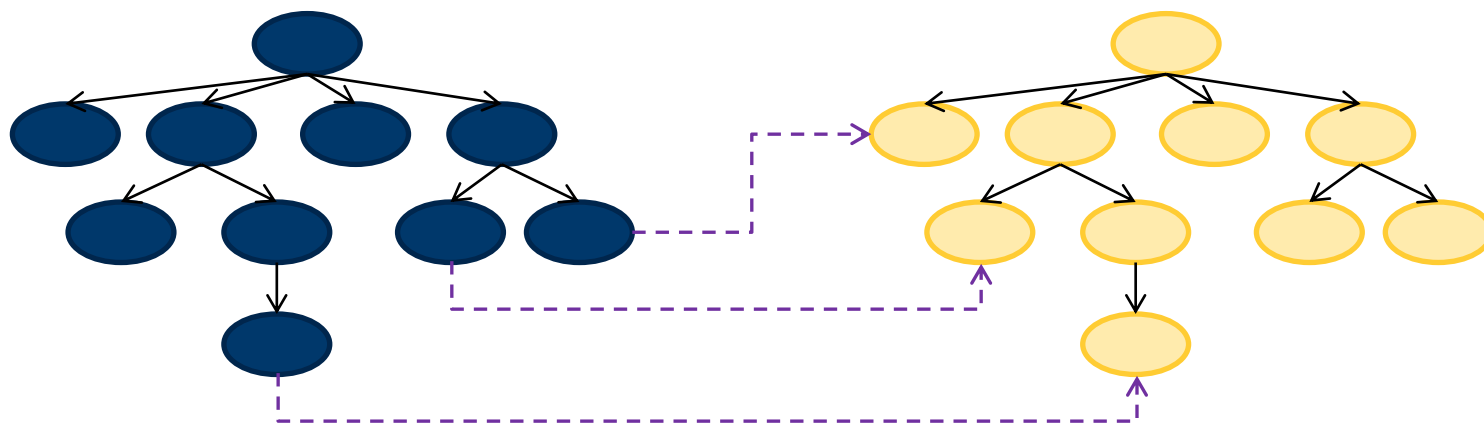

- Ontologia on jonkin aihealueen käsitteiden eksplisiittinen määrittely
 - Käsitehierarkia, joka kuvaa käsitteiden väliset suhteet

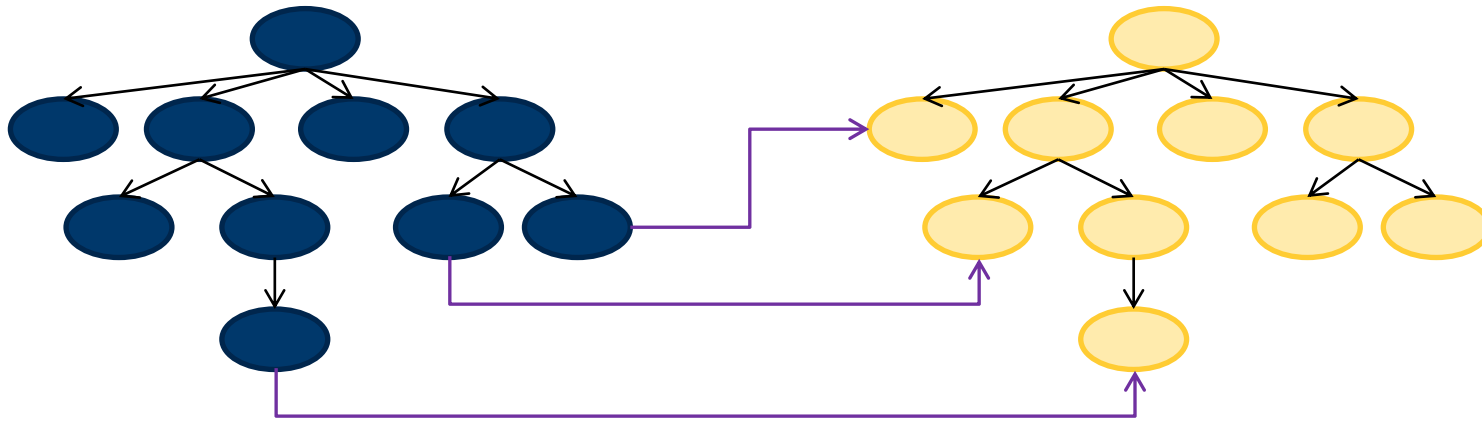
Ontologioiden peilaaminen

Ontologioiden peilaaminen

Ontologioiden peilaaminen

- Eri ontologioilla annotoidut aineistot saadaan integroitua toisiinsa, kun ontologiat peilataan toisiinsa

Kansalliskirjaston ontologiapalveluprojekti, Finto ja ONKI

Kansalliskirjaston ontologiapalveluprojekti, Finto ja ONKI

**...ja miksi näitä on näin paljon ja niillä
on niin samanlaiset nimet?**

Projektit

FinnONTO

Projektit

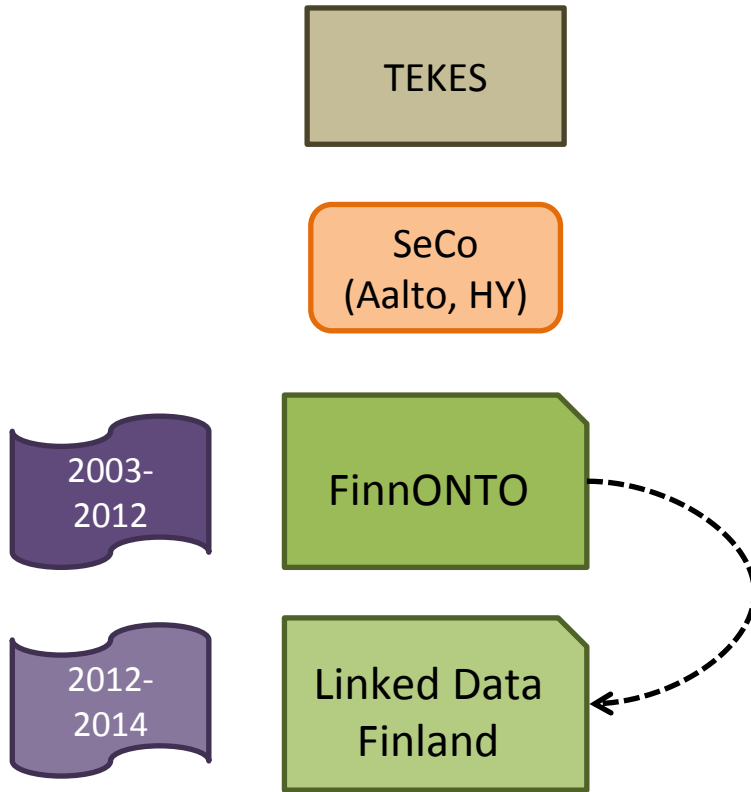
TEKES

SeCo
(Aalto, HY)

2003-
2012

FinnONTO

Projektit

Projektit

TEKES

SeCo
(Aalto, HY)

2003-
2012

FinnONTO

ONKI-
projekti

Projektit

TEKES

Valtiovarain
ministeriö

Opetus- ja
kulttuurimini-
steriö

SeCo
(Aalto, HY)

Kansalliskir-
jasto

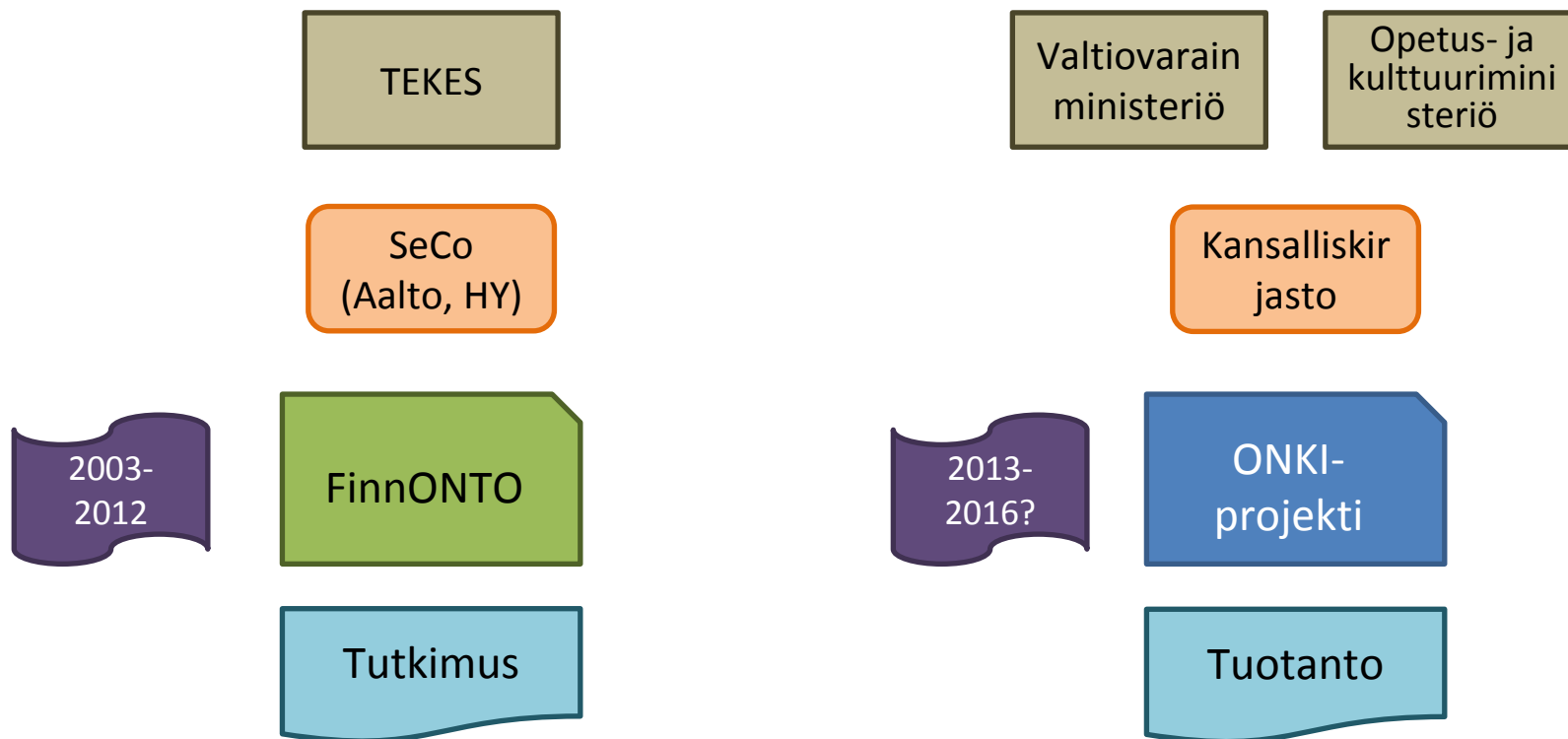
2003-
2012

FinnONTO

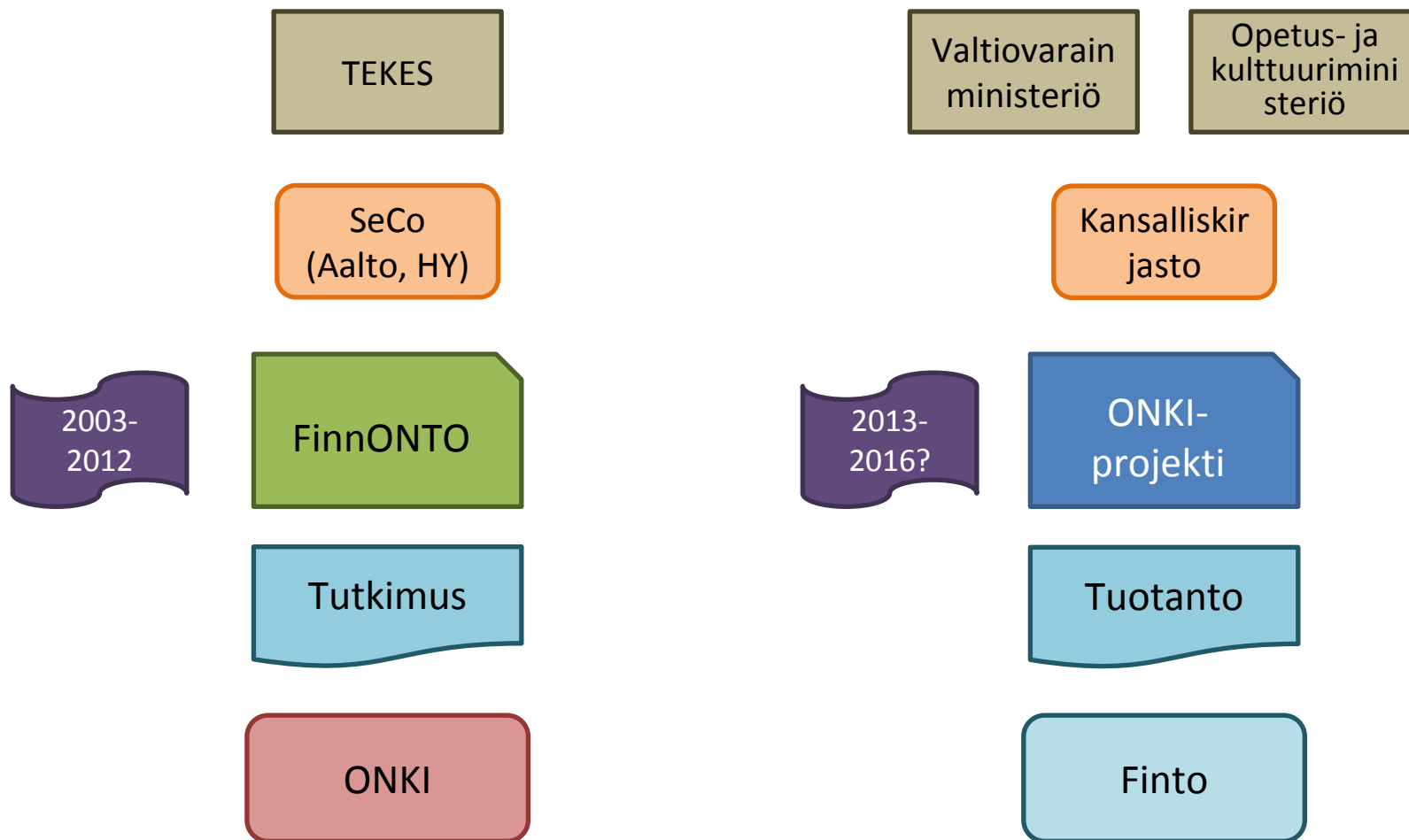
2013-
2016?

ONKI-
projekti

Projektit

Projektit

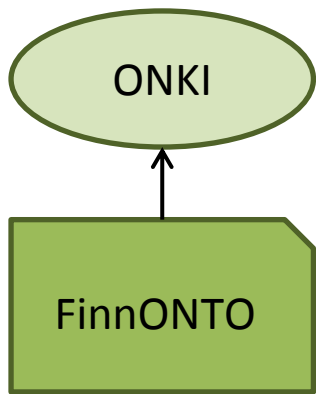
ONKI-projekti

- ONKI-projekti on Kansalliskirjaston, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Valtiovarainministeriön yhteisprojekti
- Tavoite: Tarjota pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu

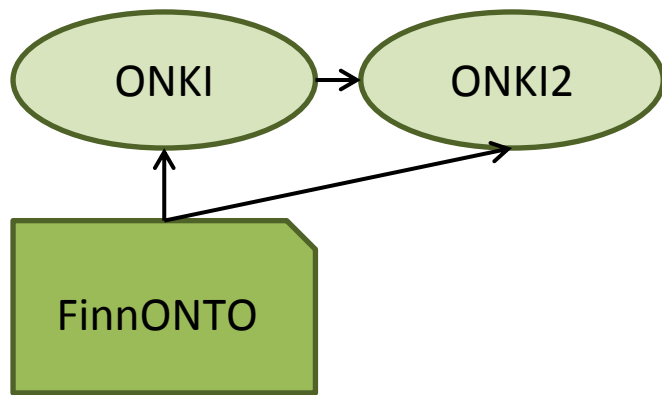
ONKI-projekti

- ONKI-projekti on Kansalliskirjaston, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Valtiovarainministeriön yhteisprojekti
- Tavoite: Tarjota pysyvä, keskitetty, Kansalliskirjaston ylläpitämä ontologiapalvelu
 - Ontologioiden julkaisu
 - Ontologioiden käyttö
 - Selailu
 - Rajapinnat
 - Ohjeita ja tietoa
 - Yleinen suomalainen ontologia YSO
 - Perustuu avoimeen lähdekoodiin

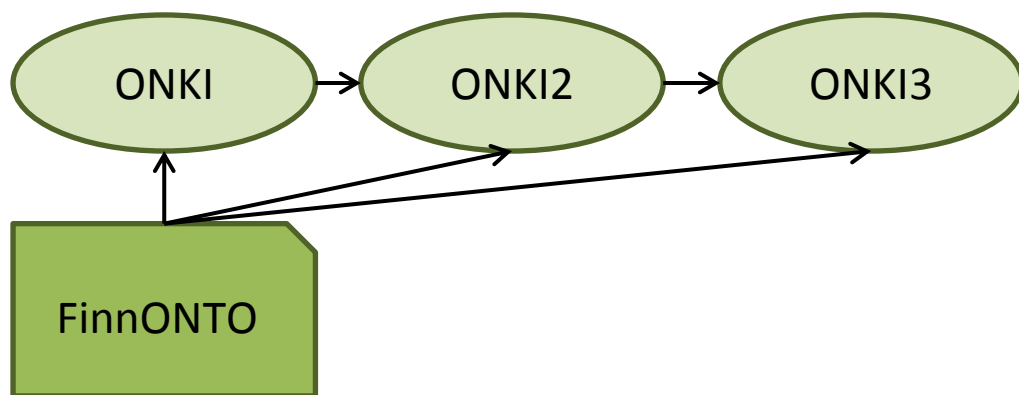
Ontologiapalvelut

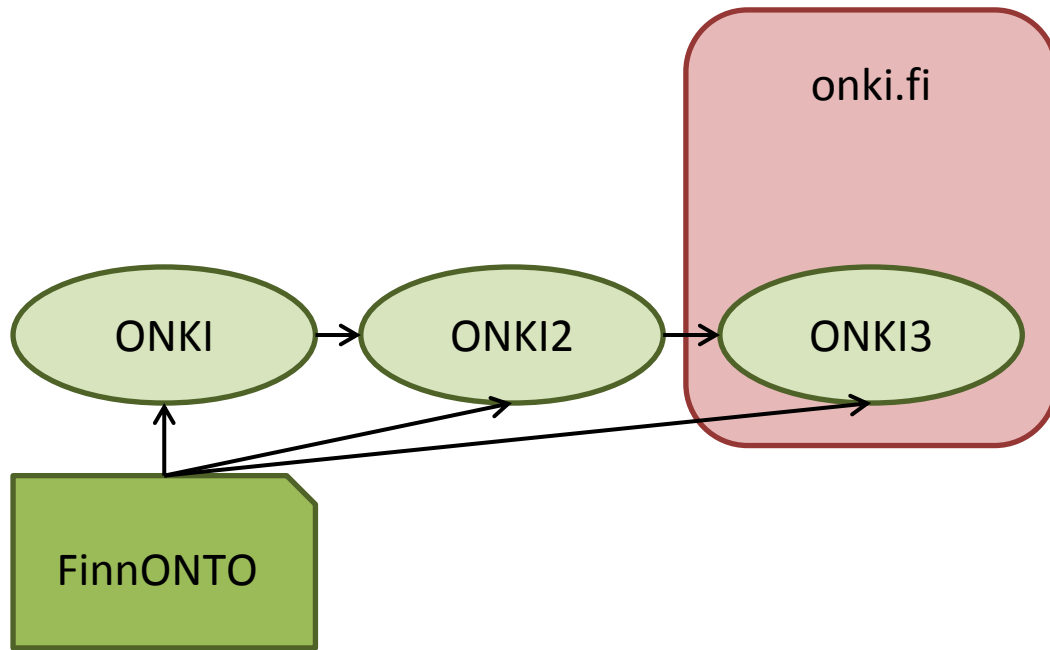
Ontologiapalvelut

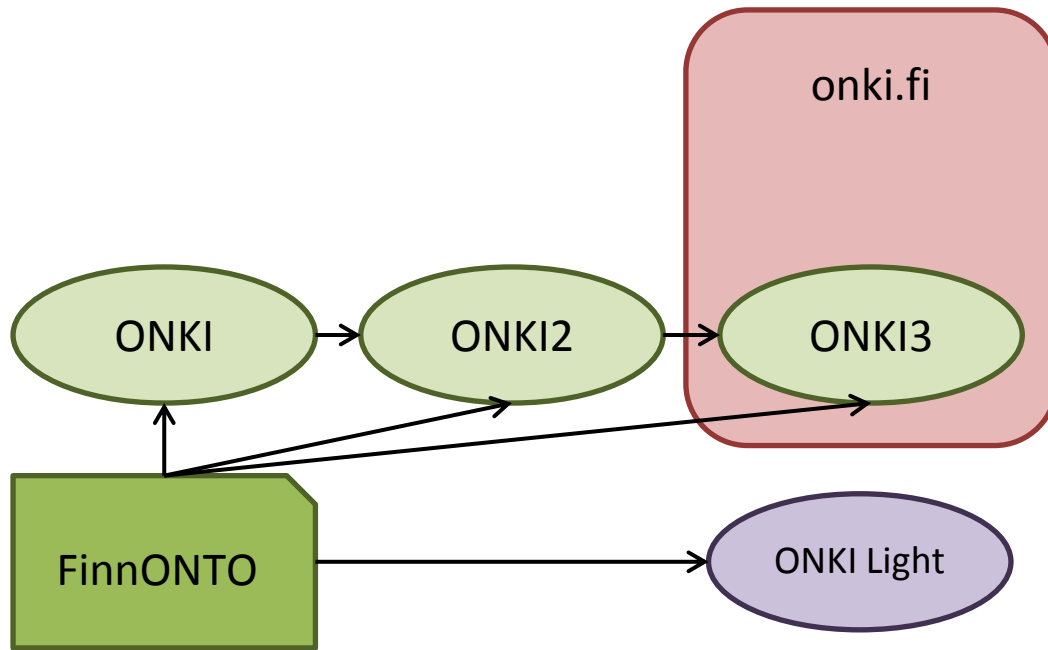
Ontologiapalvelut

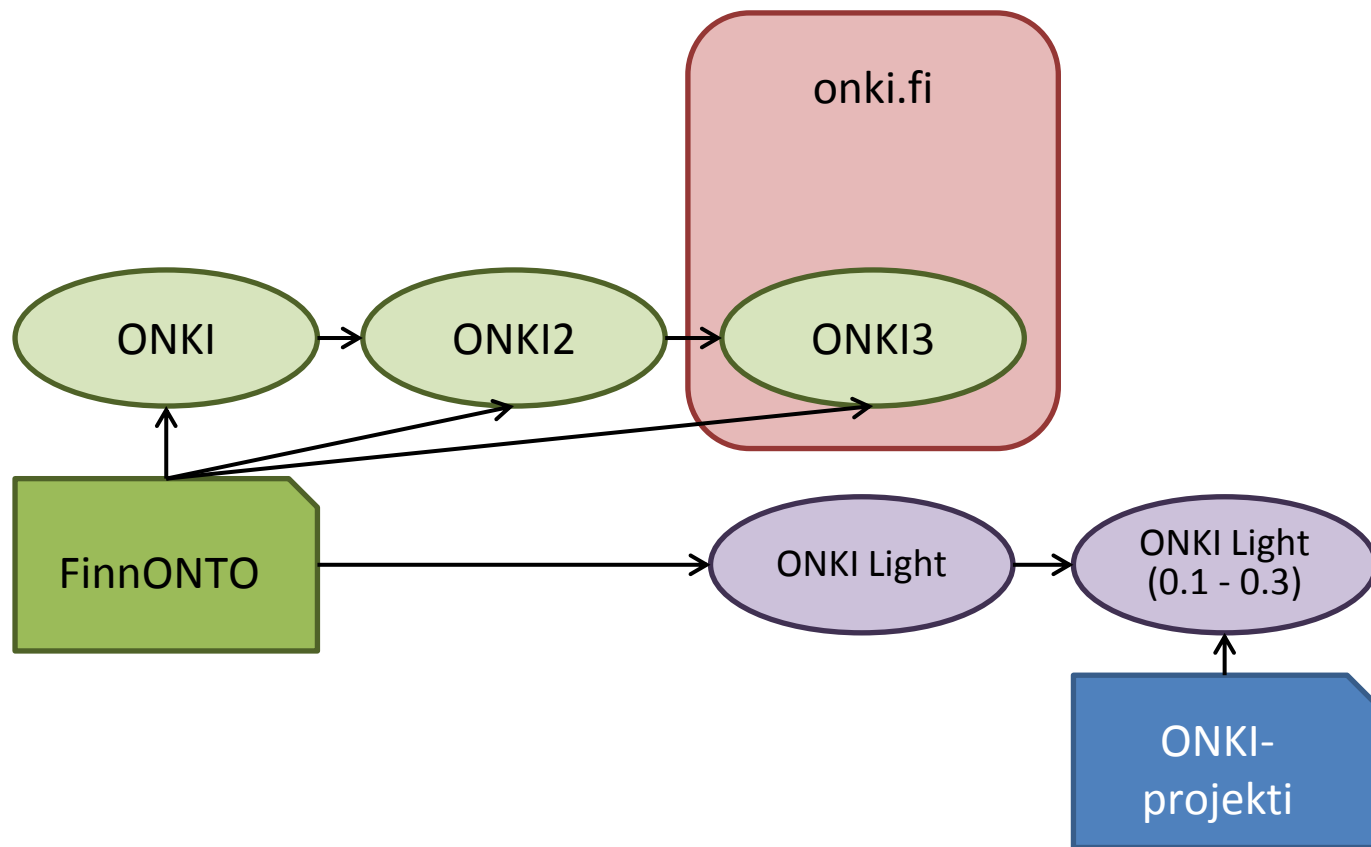
Ontologiapalvelut

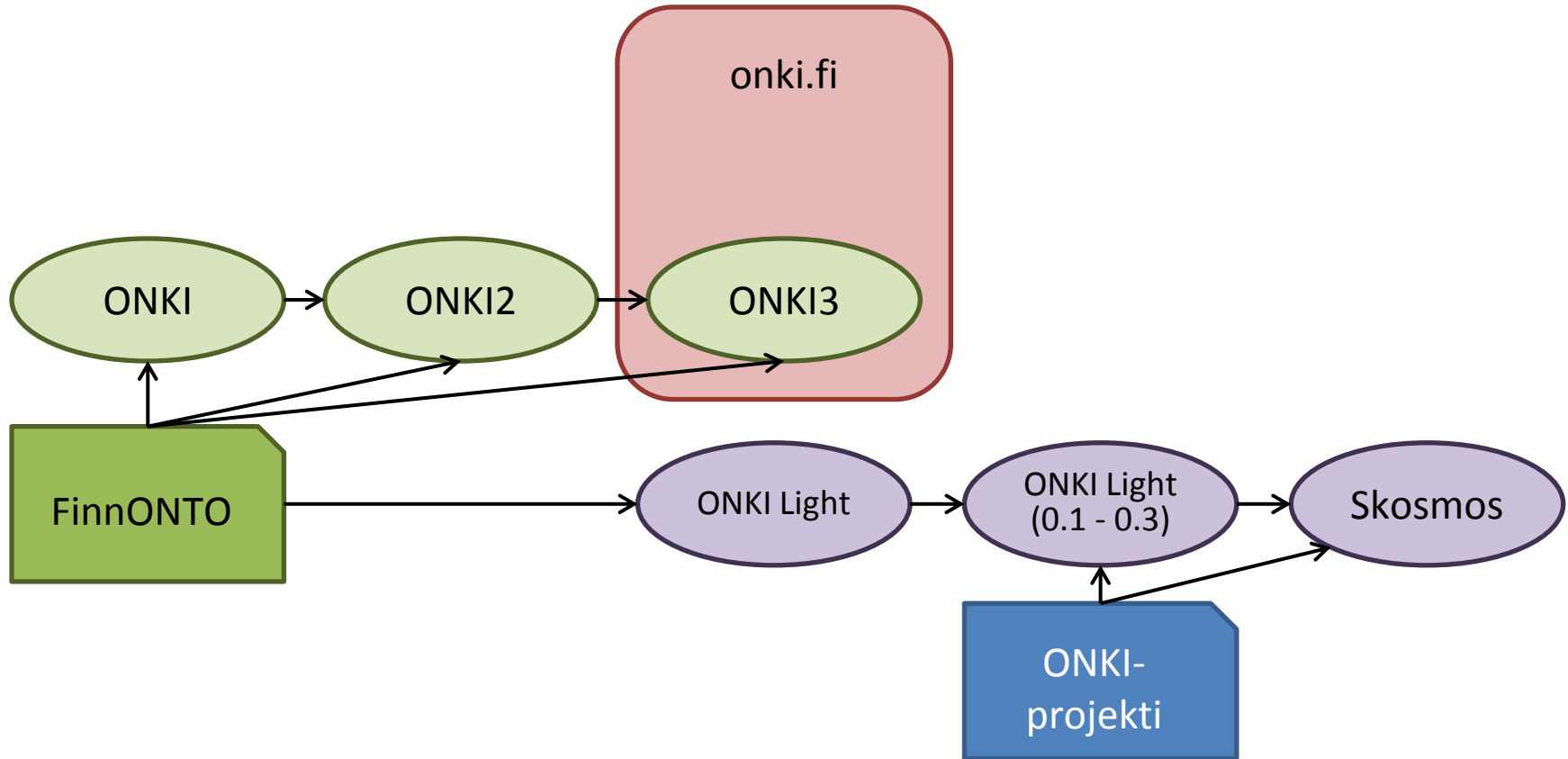
Ontologiapalvelut

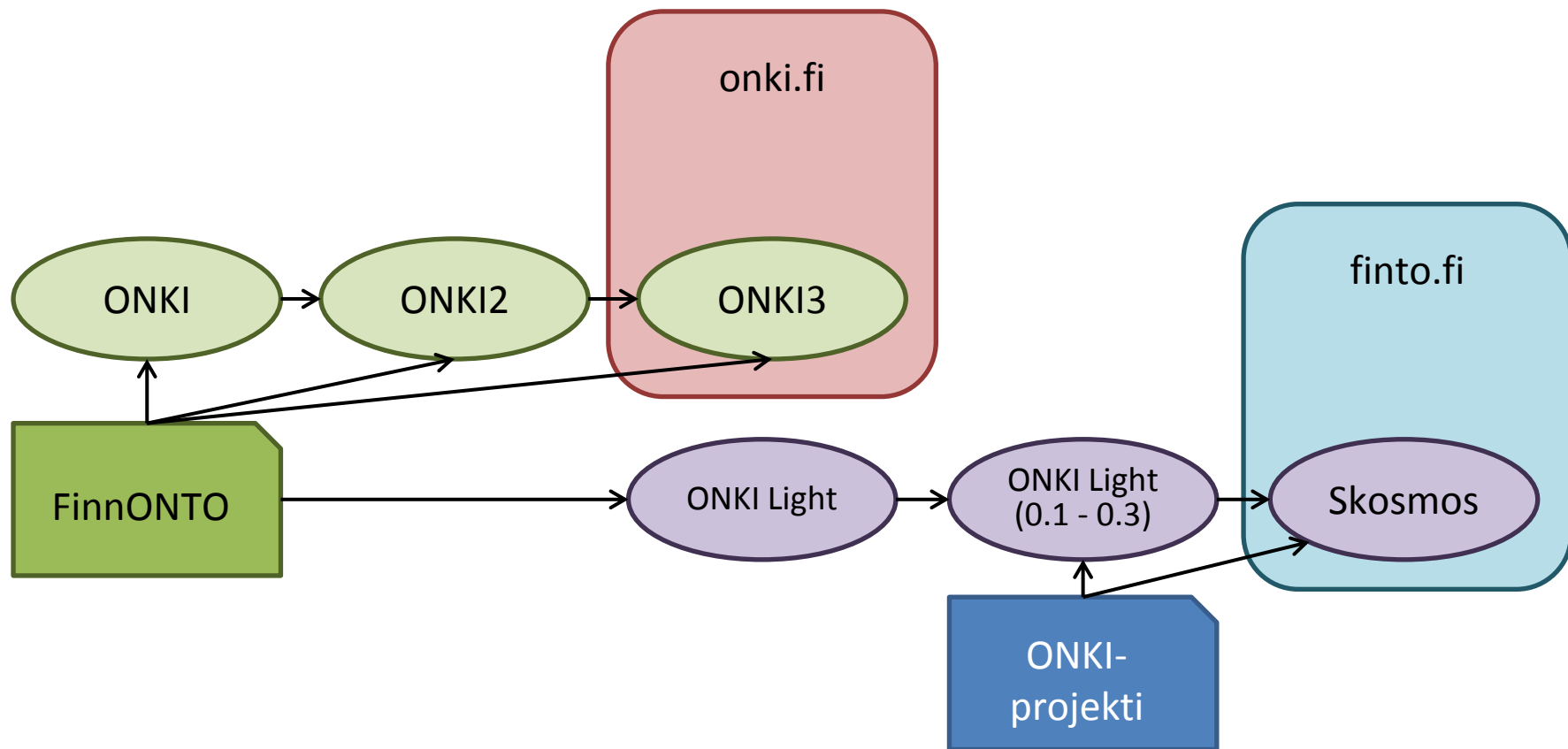
Ontologiapalvelut

Ontologiapalvelut

Ontologiapalvelut

Ontologiapalvelut

- ONKI3 eli onki.fi
 - Aalto-yliopiston ylläpitämä
 - ONKI3 -softa
 - Living lab-tyyppinen tutkimusympäristö
 - Sisältää joitakin ontologioita, joita Fintossa ei ole
 - Toiminnassa toistaiseksi

Ontologiat ja sanastot

[Käyttöohjeet](#)

[Lisätietoja](#)

[Palaute](#)

[suomeksi](#)

[på svenska](#)

[in English](#)

Nisäkkäiden nimilista (beta)

Uusia toimintoja

Voit piilottaa tarpeettomia käsitteiden tietoja.

x

Piilota tieto

Oikotiet

Pidä muistissa usein tarvittu käsitteet.

Kirjanmerkit

vaahtera

Hae käsitettä...

Hakukieli: (empty)

Valitse ontologiat ja sanastot ▼

Selain

Aakkosellinen hakemisto

Käsitteen tyyppi:

Kaikki tyypit ▼

Hakukieli: (tyhjä) ▼

Näytä suhteet: erikseen hierarkiassa

Hae käsitettä:

Tamias palmeri (Merriam, 1897)

Tamias panamintinus Merriam, 1893

Tamias quadrimaculatus Gray, 1867

Tamias quadrivittatus (Say, 1823)

Tamias ruficaudus (A. H. Howell, 1920)

Tamias rufus (Hoffmeister and Ellis, 1979)

Tamias senex J. A. Allen, 1890

Tamias sibiricus (Laxmann, 1769)

Tamias siskiyoi (A. H. Howell, 1922)

Tamias sonomae (Grinnell, 1915)

Tamias speciosus Merriam, 1890

Tamias striatus (Linnaeus, 1758)

Tamias townsendii Bachman, 1839

Tamias umbrinus J. A. Allen, 1890

Tamiasciurus douglasii (Bachman, 1839)

Tamiasciurus hudsonicus (Erxleben, 1777)

Tamiasciurus mearnsi (Townsend, 1897)

Tamias striatus (Linnaeus, 1758) ★

Yläkäsitteet:

- Animalia
- L Chordata
- L Mammalia
- L Rodentia
- L Sciuromorphi
- L Scuriidae Hemprich, 1820
- L Scuriinae Hemprich, 1820
- L Tamias Illiger, 1811
- L **striatus**

Alkuperäisjulkaisvuosi: 1758

Ehdotettu kansankielinen nimi: eastern chipmunk
tikutaku

Esiintyy lajilistassa: Nisäkkäiden nimilista (beta)

Kansankielinen nimi: juovamaaorava, idänmaaorava

Nimen status: Hyväksytty

Taksonin kuvaaja: Linnaeus

Tyyppi: Species
Taksoni lajilistassa

Täydellinen kirjallisuusviite: (Linnaeus, 1758)

URI:

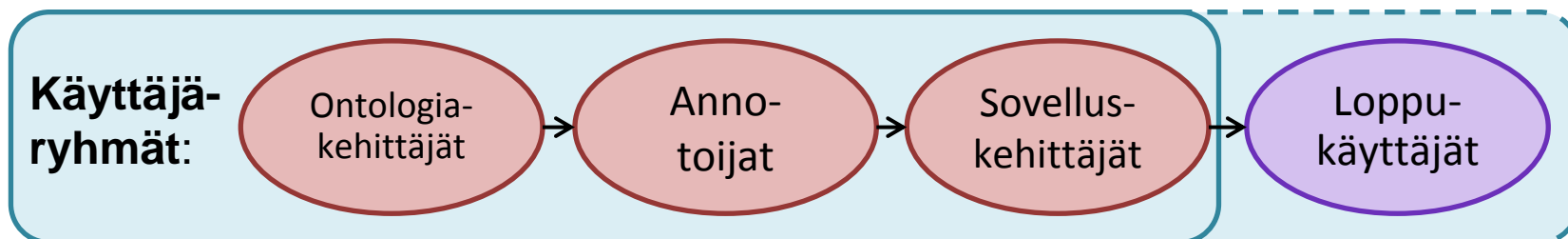
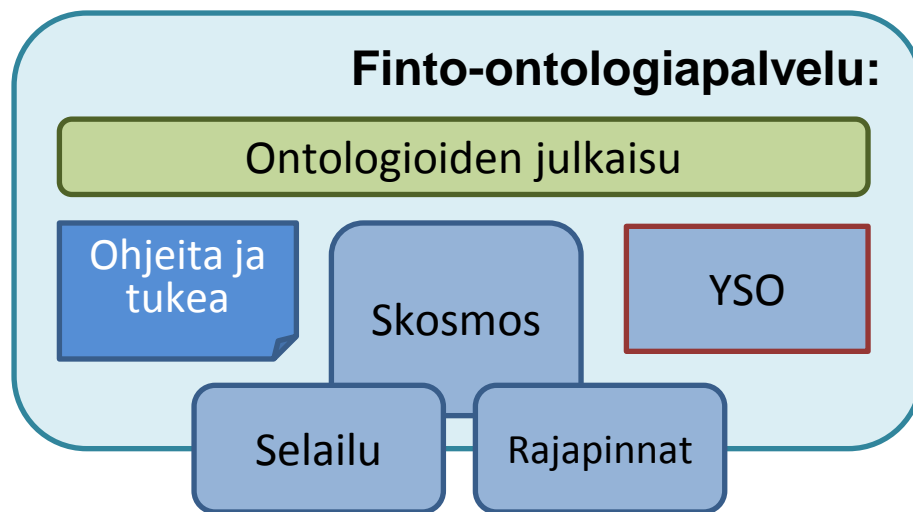
Nimikkeet ja vastaavat käsitteet: Tamias striatus (Linnaeus, 1758)

Jaa:

Ontologiapalvelut

- Finto
 - Kansalliskirjaston ylläpitämä
 - Skosmos-pohjainen
 - Peruskehitysvaihe 2014 loppuun saakka
 - Skosmos 1.0 2015 alkuvuodesta
 - 2015-2016 kehitys jatkuu
 - 2017(?) -> Ylläpitovaihe
 - Kansalliskirjasto sitoutuu ylläpitämään luotettavaa palvelua

Finto

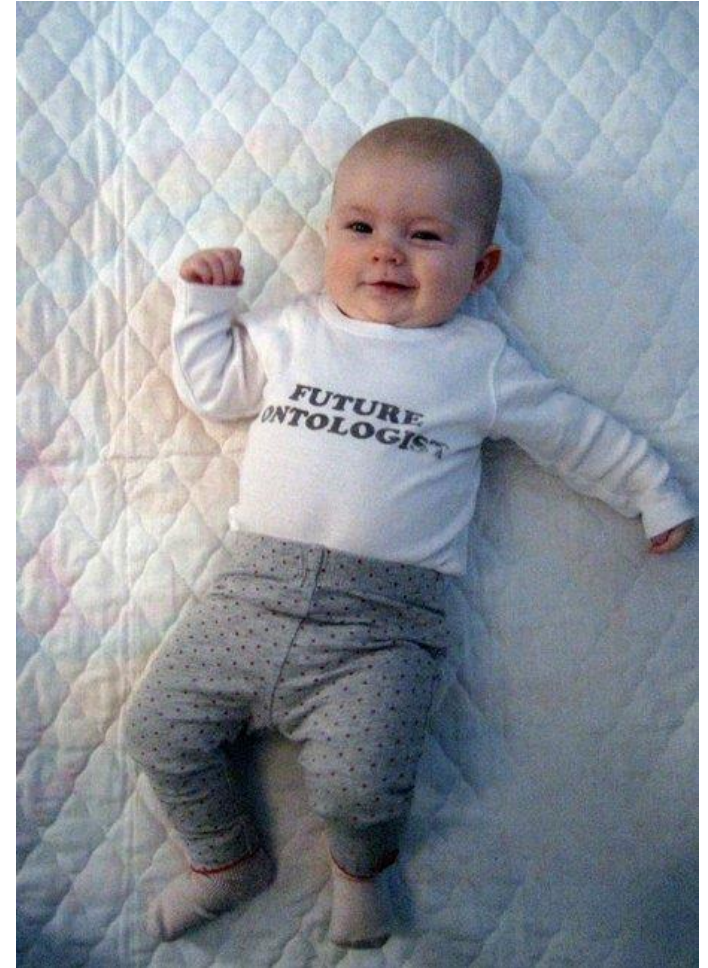
Ontologioita: YSO, KOKO

YSO

- Yleinen suomalainen ontologia
 - YSAn ontologisoitu versio

”Ontologisoitu versio YSAsta?”

- Käsiteanalyysi
 - Onko tällä termillä useita merkityksiä?
 - Ovatko ne merkityksellisiä kuvailun ja tiedonhaun näkökulmasta?
- Yksilöivät tunnisteet
- Hierarkian täydentäminen

YSO

- Ruotsiksi Allfo
 - Kaksikielinen, mutta yksikulttuurinen
- Kehitetään aktiivisesti Kansalliskirjaston ONKI-projektissa
- Uudet käsitteet edelleen YSAn kautta
 - YSAn käsitteillä YSO-vastineet
 - Paikat erillisiksi

YSO - käyttö

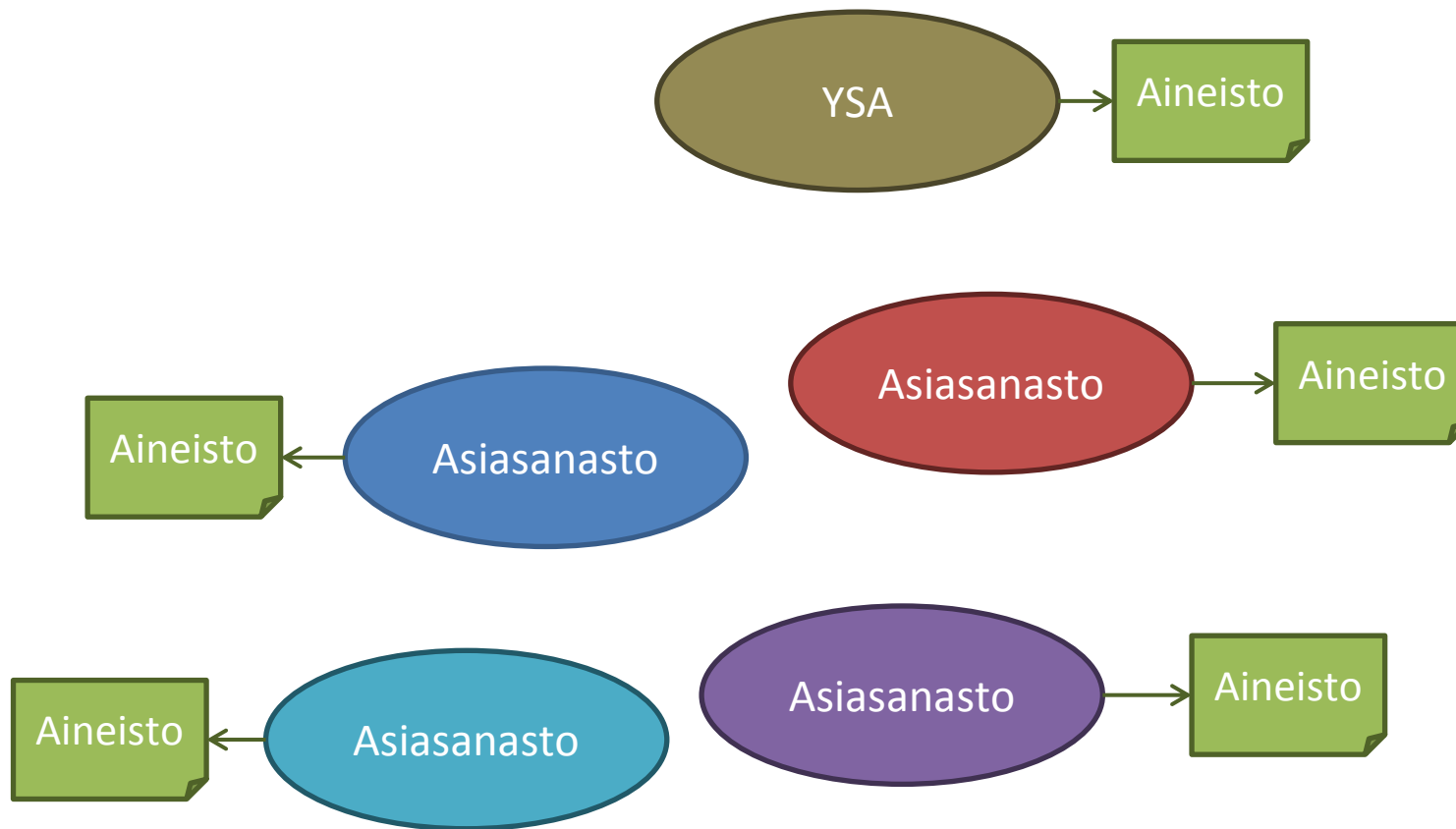
- Tunnisteet
 - Suositeltavat termit kuitenkin yksilöiviä
- Rakennetta voi hyödyntää
 - Haun laajennos
 - Kenttäkohtaiset rajoitteet rakenteen avulla
 - Ei ole pakko, jos ei halua

Erikoisontologiat

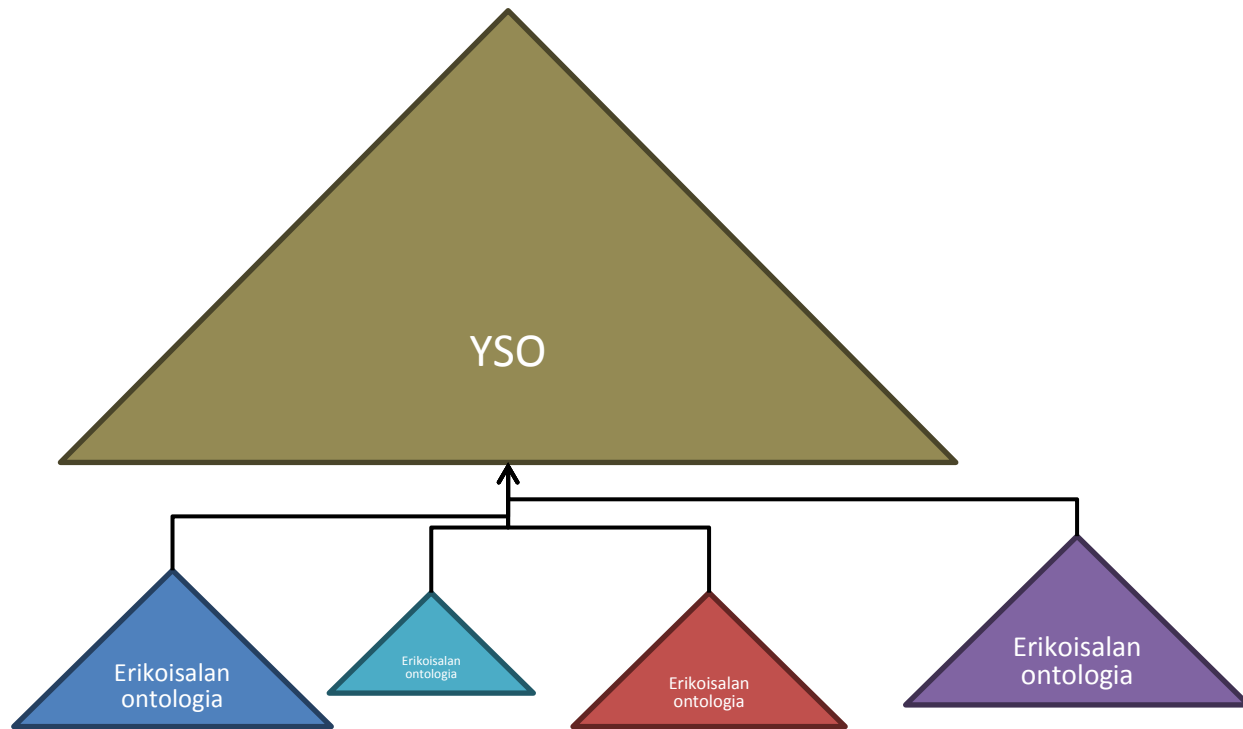
- Jonkin spesifin aihealueen ontologia
 - Perustuvat käytössä oleviin asiasanastoihin, jotka on ontologisoitu samalla tavalla kuin YSO, mutta uuden ylähierarkian luomisen sijaan sillattu YSOon
- AFO, PUHO, LIITO, MERO, MAO, KAUNO, TERO, jne

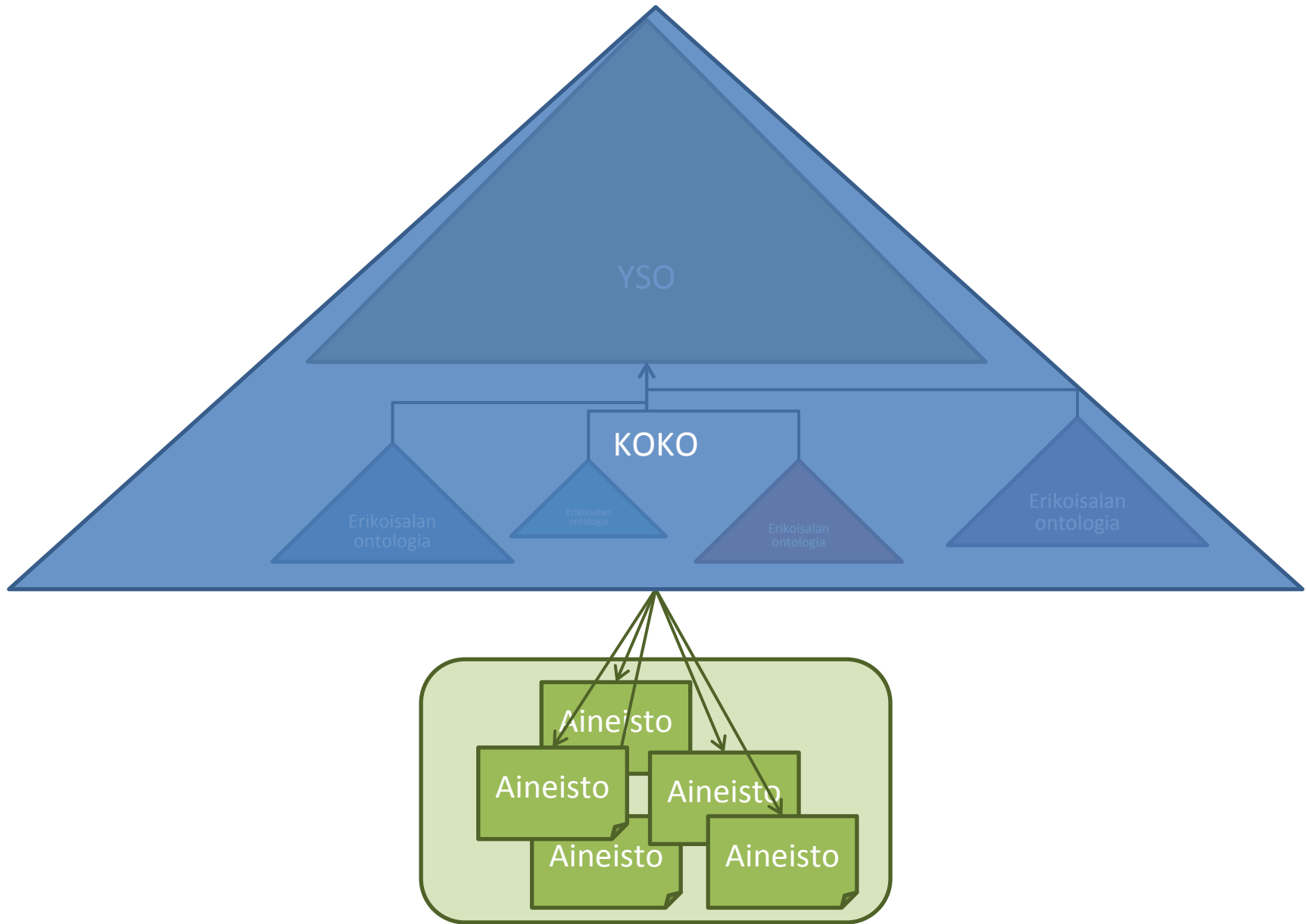
KOKO

- Eri ontologiat yhdistävä linkitetty ”ontologiapilvi”

KOKO

- Yhdistää YSO:n ja erikoisontologiat yhdeksi kokonaisuudeksi
 - Hyödyllistä, jos sovellusalueena on ”kaikki”
- Samannimiset käsitteet eri ontologioissa haasteena
- Finto-yhteistyöverkosto suunnitteilla
 - Koordinoi KOKO:n kehitystä

Kiitos

matias.frosterus@helsinki.fi

onki-posti@helsinki.fi